



lets over beurzen van koophandel

<https://hdl.handle.net/1874/296923>

I

2

IETS

OVER

BEURZEN VAN KOOPHANDEL.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

G. J. LONCQ, C.J.Z.,

GEWOON HOOGLEKERAAR IN DE GENEESKUNDE,

MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAAT

EN

VOLGENS BESLUIT VAN DE REGTSGELEERDE FACULTEIT,

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

Doctor in de Regtsgeleerdheid,

AAN DE HOOGESCHOOL TE UTRECHT,

TE VERDEDIGEN

DOOR

JOHANNES CORNELIS VERHOEFF,

Geboren te Utrecht.

op Vrijdag, 27 Junij 1862, des namiddags ten ²3 ure.

UTRECHT,
P. W. VAN DE WELJER.
1862.

§ I.

OORSPRONG.

De beurzen zijn van ouden oorsprong; de instelling, hoewel in anderen vorm, was den Romeinen niet onbekend. MOLLAT, *Bourses de Commerce*, Par. 1831, leidt den oorsprong hiervan af, dat men van lieverlede overtuigd werd van de noodzakelijkheid om de vereenigingen van kooplieden niet alleen te bevorderen en aan te moedigen, maar tevens ook om ze van regeringswege te beschermen. Hij zegt, dat zulk eene vereeniging die was, welke LIVIUS, II, 27, onder den naam van *Collegium Mercatorum* vermeldt, als reeds bestaande, toen APPIUS CLAUDIUS en PUBL. SERVILIUS Consuls waren, dus ongeveer in 490 vóór CHRISTUS. De *Nundinae* kunnen ook wel met de beurzen worden vergeleken; die te hebben was voor de plaats, waar ze werden gehouden, een privilegie; er waren groote voordeelen aan verbonden. Wij lezen dit o. a. in de L. 1. ff. *de nundinis* (50.11), waar MODESTINUS zegt: „nundinis impetratis a principe, non utendo qui meruit,

decennii tempore usum amittit." Het verlies was alzoo eene straf, het hebben een voorregt; er wordt van gezegd *impetrari*.

In de middeleeuwen kwamen daarvoor de missen in de plaats, waaraan niet zelden godsdienstige plegtigheden waren verbonden. De verre afstanden, het gemis aan middelen van vervoer en de onveiligheid der wegen deden de noodzakelijkheid geboren worden om te zamen in zoo grooten getale mogelijk te reizen, en bevorderden alzoo eene nog naauwere vereeniging der kooplieden, die gezamenlijk dezelfde missen, in het belang van hun handel, bezochten. Ten einde het bezoeken dier missen nog meer aan te moedigen, (want de voordeelen, die zij aanbragten voor de stad, waar ze gehouden werden, waren zeer groot) gaf men den bezoekers daarvan privilegiën, zoo als vrij-geleide, vrijdom van tollèn enz.: er kwamen ook regtsusantiën door tot stand, waarvan wij nog een spoor aantreffen in den mis-wissel, die op de mis zelve moct betaald worden. Op die missen was men gewoonlijk arrest-vrij; er gold meestal eene bijzondere procedure, en, wat wel het voornaamste was, vreemdelingen mogten er handel drijven.

Wij zouden die missen kunnen vergelijken met beurzen, die alleen nu en dan op vaste tijden werden gehouden.



NAAMSAFLEIDING.



De oorsprong van het woord *beurs* ligt in het duister. Vrij algemeen wordt die aangenomen, welke bij GUICCIARDINI, (*Belgium universum*, p. 108 en 109 der Fransche vertaling, Antw. 1502,) voorkomt.

Te Brugge is eene plaats in het midden der stad gelegen, aan welker einde een groot oud gebouw staat, door de familie VAN DER BEURZEN, zoo als het heet, gesticht; althans in de pui staat nog een wapen, met drie beurzen er in, en dat zou, zegt men, het hunne geweest zijn. Voor dat huis nu kwamen de kooplieden bijeen; zij noemden die plaats de beurs, en van Brugge zou vervolgens die naam naar elders zijn overgebracht.

Eene andere afleiding heeft men in Italië gezocht en gevonden. Zij is deze: te Florence en elders heette de geheele verzameling burgers, waaruit de overheid moest gekozen worden, *la borsa*, omdat men de stembriefjes in eene beurs deed. De vereeniging van hen, die tot den handelsstand behoorden, heette *la borsa di*

mercanti. Dit kan waar zijn, maar beurs heet in het Italiaansch eigenlijk *Loggia*. Weêr anderen leiden den naam af van het zinnebeeld des koophandels: eene beurs, zoo als MERCURIUS die in zijne hand heeft.

Wat er van de zaak is, is onzeker; maar indien het waar is, en dit wordt toch algemeen aangenomen, dat de Bruggenaars de eerste beurs gesticht hebben, dan heeft de naamsafleiding van de familie VAN DER BEURZEN veel waarschijnlijk.



§ III.

BETEKENIS VAN HET WOORD BEURS.



1°. Wordt het genomen voor het gebouw, als gebouw; zoo wordt *de beurs* aanbesteed als gebouw; en voor de plaats, waar men bij elkâar komt, die juist geen gebouw behoeft te zijn. Men kan zich eene beurs denken in de open lucht. Men zegt: ter beurze gaan; iemand van de beurs dringen, enz.

2°. Wordt er de koers mede aangeduid, b. v. de beurs is willig, slap, onveranderd, kalm; de beurs is rijzende, dalende, d. i. de koers rijst, daalt. Men speculeert op hooge of lage beurs (*à la hausse, à la baisse*); men spreekt van: de beurs te dwingen, te drukken, op te voeren; van een lager, hooger, afkomende beurs. Zoo ook zegt men: de Parijsche beurs staat genoteerd op zooveel. Dit zijn alle uitdrukkingen op den koers alleen betrekking hebbende.

3°. Duidt het de instelling aan, is dus een begrip, bijv. de Amsterdamsche beurs was eens de eerste van Europa.

4°. Kan het genomen worden als zedelijk ligchaam:

zoo heeft de beurs een bestuur. Men spreekt ook van de steunpilaren van de beurs, de voornaamsten van de beurs.

5°. Beleekeut het het collectivum van personen, zich ter beurze bevindende: drukke beurs, volle beurs, ledige beurs.

In het algemeen begrijpt men er de plaats onder, waar men zamenkomt. Zoo zegt PÖHLS (*Darstellung des gemeinen Deutschen und Hamburgischen Handelsrechtes*, Bd. I, §. 143), „dat het de openbare plaats is, waar, op bepaalde uren, de kooplieden van eene plaats zich verzamelen, om over hunne handelszaken met elkander te spreken.”

De *Code de Commerce* noemt in art. 71 de beurs „la réunion qui a lieu, sous l'autorité du roi, des commercans, capitaines de navires, agens de change et courtiers.” Beter is de bepaling van ons Wetboek van Koophandel, die, hoewel naar de Fransche gevolgd, duidelijker is en meer omvat. De beurs is, volgens art. 59, de zamenkomst van kooplieden, schippers, makelaars, kassiers en andere personen tot den handel in betrekking staande. Zij heeft plaats op gezag van het plaatselijk bestuur.”

Door de bijvoeging: „en andere personen, tot den handel in betrekking staande,” is in eene leemte voorzien, die in den Code bestond, want door die anderen niet te noemen, was het twijfelachtig, of zij ter beurze in hunne qualiteit mogten verschijnen. Nog in een ander opzigt in de Fransche bepaling onduidelijk. Men zou kunnen vragen of *la réunion* alleen staat, en dus *l'autorité* zoowel betrekking heeft op *Roi* als op *commer-*

caus en de verder genoemde. De bedoeling is wel geene andere dan: *la réunion des commercans*; maar taalkundig is er moeilijkheid. Daarom is onze bepaling beter. Immers eene Wet moct duidelijk zijn, wil zij aanspraak maken op deugdelijkheid.

Of daarentegen het voorschrift, dat de beurs op 's konings gezag plaats heeft, niet beter is dan het onze, dat alles aan het stedelijk Bestuur schijnt over te laten, is eene vraag, waar over wij thans niet zullen spreken.

De bepaling van beurs in ons *Wetboek van Koophandel* komt in de hoofdzaak overeen met hetgeen in de voorgaande eeuw daarover werd gedacht. Men vergelijkte, om maar één van vele schrijvers te noemen, b. v. RICARD, in zijn *Traité Général du commerce*, Amst. 1781, Tom. I, part. I, Liv. I, Ch. II. S. I. p. 69: „c'est là (op de beurs namelijk) où se rassemblent tous les jours, excepté les fêtes et dimanches, depuis midi et demi jusqu'à deux heures, les Banquiers, Négociants, Marchands, Courtiers et autres personnes quelconques qui ont à traiter d'affaires de commerce." Hij zegt dit van de Amsterdamsche beurs, en kon er den beurstijd bijvoegen, hetgeen onze Wetgever niet kon, omdat er meerdere beurzen zijn, en de stedelijke regering van elke plaats de bevoegdheid heeft zelve dien tijd te regelen.

Men ziet: deze bepalingen spreken niet over hetgeen ter beurze geschiedt; zij laten dus de handelsverrigtingen vrij, en zoo behoort het ook.

Volgens PÖHLS bestaan de werkzaamheden op de beurs vooral in het vast stellen van den geld- en wissel-koers,

hoewel hij er toch bijvoegt, dat ook andere handelingen daar mogen geschieden, mits zij niet hinderlijk voor anderen zijn. Dit is in het algemeen niet waar: zoo is bijv. het voornaamste, dat op de Amsterdamsche beurs geschiedt, de effecten-handel, en deze kan zeer hinderlijk zijn voor hen, die niet tot den zoogenaamden hoek behooren, zoo als het daar heet.

Evenwel PÖHLS spreekt hoofdzakelijk over Duitschland, en wel in het bijzonder over Hamburg; hetgeen hij zegt kan dus waar zijn voor dat land, al is het voor het onze en andere landen niet geheel juist.

De beurs is eene plaats, in het algemeen voor een ieder toegankelijk; althans bij ons is dit zoo, want het zoogenoemde dringen van de beurs, waarvan voor eenigen tijd nog zooveel gewag is gemaakt, is geen eigenlijk regt, maar eene bij den handel in zwang zijnde gewoonte. Vroeger geschiedde te Amsterdam dit dringen in het water.

Elders zijn sommige personen nitgesloten van het beurs-bezoek.

In Frankrijk mogten alle citoyens op de beurs komen; zoo ook volgens den *Code de Commerce* iedereen behalve een gefailleerd en niet gerehabiliteerd koopman (art 614.) Bij ons is de toegang ook voor hen open. Een Arrêté van 24 Sept. 1724, art. 11, verbood den toegang aan vrouwen.

Volgens het gemeene Duitse regt mogen de vrouwen aan de beurs komen, maar niet de bedriegelijke bankeroctiers noch gewapende militairen.

Iets bijzonders had vroeger de Hamburgsche beurs. Die er kwam, moest fatsoenlijk gekleed zijn; maar Joden

mogten er met geen degen of stok komen (Zie Mandat van 14 Junij 1686, bij PÖHLS t. a. p.) Dit verbod is nog hernieuwd den 29 Junij 1718. Gewone failliten, die vergunning tot „freie Gewerbe” hadden verkregen, mogten er komen met toestemming hunner curators; anders niet.

Meerdere uitzonderingen treft men aan in het Spaansche beurs-reglement van 10 September 1831, alwaar de toegang tot de beurs verboden wordt aan: 1°. vrouwen, geen koophandel drijvende, 2°. alle geestelijken, 3°. hen, die eene onteerende straf hebben ondergaan, 4°. hen, wien voor altijd of een tijd de uitoefening van burger-regten is ontnomen. 5°. niet gerehabiliteerde failliten. 6°. beurs-beambten of makelaars, die voor eenigen tijd in hunne betrekking zijn geschorst, 7°. die, bij vonnis, indringers in het vak der beurs-beambten of makelaars zijn verklaard. Zie MITTERMAIER, *die Spanische Handels-Gesetzgebung: (kritisch Zeitschrift für Rechtswissenschaft und Gesetzgebung des Auslandes, Bd. VI, S. 301, folg.)*



§ IV.

OPKOMST DER BEURZEN.



Als de eerste eigenlijke beurs wordt die te Antwerpen vermeld: zij werd aldaar gesticht in 1531. Vervolgens werd dit voorbeeld, dat voor den handel zoo gunstig en heilzaam zou werken, in vele plaatsen nagevolgd, zoo als onder andere te Rouaan (1556), Toulouse (1549) en op vele andere plaatsen meer. De beurs te Rouaan heette *Convention de Rouen*. Te Parijs en Lyon was de naam *Place de Change*. De eerste eigenlijke beurs te Parijs is opgericht bij besluit van 24 Sept. 1724. In het algemeen ontstonden, volgens PÖHLS, (Bd. I, S. 326, §. 143, 144, 145) de beurzen meestal in de 16. eeuw. Reeds in 1550 werd te Antwerpen nog eene tweede beurs, de zoogenaamde Engelsche beurs gesticht. Vgl. FISCHER, *Gesch. des Teutschen Handels*, IV, S. 844 en 845. Daar gingen de kooplieden, zoowel vreemde als binnenlandsche, des avonds en 's morgens op bepaalde uren heen, om contracten over den koop en verkoop hunner koopwaren te sluiten, door de tusschenkomst

van de makelaars, die in zeer grooten getale en verschillende talen sprekende, aldaar tegenwoordig waren. (Zie FISCHER, in het aangehaalde werk, S. 819). Een bewijs dat de handel er toen al zeer groot moet geweest zijn.

Van daar gingen zij naar de nieuwe beurs, waar tevens over wissels, renten en bank-aangelegenheden werd gehandeld. In Antwerpen telde men toen ter tijde reeds twee-en-twintig openbare mark-plaatsen, behalve de vele gebouwen voor den handel opgericht.

De algemeene beurs, in 1531 opgericht, was een prachtig gebouw, met een ruimen doorgang voor paarden en wagens, en van rondom met groote booggangen omgeven. Het prijkte met twee sterke, van uur-werken voorzien, torens. Het had vier breede ingangen, als stadspoorten zoo ruim en groot. Boven de booggangen waren breede overdekte galerijen met schilderijen: van daar de naam van het *Schilderspand* 1).

Twecmaal 's weeks kwamen hier de kooplieden op vaste uren bij elkander, en wel meer dan vijfduizend. Behalve de boven vermelde Engelsche beurs bezaten de Engelschen te Antwerpen nog een bijzonder gebouw, het hof van Liere genaamd, en door den beroemden ARTHUR VAN LIERE gebouwd, hetgeen later, in 1585, aan de Jezuiten is gekomen 2).

De eerste Londonsche beurs werd onder ELISABETH opgericht door THOMAS GRASHAM. Zij wilde niet, dat

1) FISCHER t. a. p. bl. 844; MARQUARDUS, *de mercatura*, p. 241; GUICCIARDINI, t. a. p. blz. 140.

2) GUICCIARDINI t. a. p., p. 158.

dit prachtig gebouw *beurs* zou heeten, maar beval, dat de naam zoude zijn *Exchange Royal*; doch te vergeefs; de overtuiging was er eens, dat zulk eene plaats eene beurs, en niets anders was, en daarom werd en bleef de plaats beurs genaamd.

De bouw der Hamburgsche beurs werd in 1558, dus reeds vroeg, begonnen door de *Vorstehern oder Alten* der beroemde „England- Flandrer- und Schonenfahrer-Gesellschaften,” die, gedurende langen tijd, nevens den Raad, met de zorg voor het handelswezen en deszelfs belangen belast waren 1). In 1577 werd er eene bijzondere laken-beurs met torens door de lakenkoopers gebouwd. In 1660 verrees er eene derde, of liever deze drie maakten er toen ééne uit. Langzamerhand, doch vooral in de zestiende eeuw verzezen er overal beurzen. Men zag er het groote nut en voordeel van in en volgde dus het goede voorbeeld na. Vooral voor ons land is van groot belang de Amsterdamsche beurs, die ook om deze tijd is gesticht en wel als een noodzakelijk gevolg van den steeds in bloei toenemenden handel. Vóórdat er nog een gebouw was opgericht, vergaderden de kooplieden aan het einde der Nieuwe brug bij de Warmoesstraat, welk vergaderen op straat, mijns inziens, niet weinig gewigt in de schaal legt, om de legende der Bruggensche beurs te staven. Regende het, dan vergaderde men al schuilende onder de toenmaals overal in zwang zijnde luifels der huizen. Dat de vergaderplaats op de Nieuwe brug

1) Zie het uittreksel uit het *Fundationsbuche der Börsenalter* v. 1517, bij KLESSEER, *Gesetze u. Verf.* VI, p. 425 folg.

naar den kant van de Warmoesstraat was, blijkt uit eene Keur van 1592. Daar vergaderde men van 11—12 uur, en mogt er na dien tijd nog een half kwartier vertoeven, want zoo lang hield zeker klokje in het paal-huisje, waar de schippers het paal-geld moesten voldoen en hunne brieven afgeven. Zoo als wij zagen, was die plaats op de Nieuwe brug niet van de beste, en daarom besloot de Vroedschap reeds in 1586 de St. Olofskapel, aan het einde der Warmoesstraat, tot beurs in te rigten. Hier vergaderde men, en in de Oude kerk, of misschien eerst later in deze laatste, daar het niet waarschijnlijk is, dat men op twee plaatsen te gelijk zal vergaderd hebben. Dat men in de Oude kerk vergaderd heeft, is bewijsbaar uit eene orde van den kerkmeester van de Oude kerk, van 17 Dec. 1602, waarbij den honden-slayers wordt gelast, te beurstijd, een van beiden in de kerk te zijn. Eindelijk besloot, in 1607, de Vroedschap eene eigenlijke beurs te bouwen, en dit plan vorderde zoo, dat reeds den 8. Mei van het volgende jaar door HENDRIK HOOFT, jongsten zoon van den Burgemeester CORNELIS PIETERSZON HOOFT, de eerste steen er toe werd gelegd op het Rokin, achter het huis de Pot. 1) Den 1. Augustus 1611 werd de eerste vergadering in het gebouw gehouden 2). Het gebouw had eene lengte van 200 en eene breedte van 124 voet. Het voor de beurs gemaakte reglement hield in substantie het volgende in:

1) Zie Resolutiën van 28 April, 14 Julij, 1 Sept. 1607, 7 Mei 1608, 2 Julij 1611.

2) J. WAGENAAR, *Amsterdam in zijne opkomst, enz.* Amst. 1760. Dl. I, blz. 424 en II. blz. 29.

Ordonnantie voor de Beurs van Amsterdam,
van 29 Julij 1611.

1. Gewoonlijk wordt zij gehouden 's morgens van elf tot twaalf ure; te twaalf ure zal een klokje een half kwartier uurs lang geluid worden, vóór welks ophouden ieder de beurs moet hebben verlaten, zonder in den omtrek te mogen blijven staan, op boete van twaalf stuivers.
2. In Mei, Junij, Julij en Augustus zal des avonds de beurs gehouden worden van half zeven tot half acht; in de overige maanden een half uur voor het beginnen van het poort-klok-luiden tot aan het eindigen, behoudens het half kwartier, op dezelfde boete. Weigert men die boete, dan wordt zij vervierdubbeld.
3. In dien tijd mogen zich daar noch kinderen, noch bedelaars of andere lastige personen bevinden, op boete van 12 stuivers. Bij weigering wordt de boete verdubbeld; de ouders zijn aansprakelijk.
4. Niemand mag gedurende dien zelfden tijd goederen dragen, kruijen of voor de beurs brengen, of gedrukte brieven, boeken, nieuwstijdingen of iets anders veilen, op dezelfde boete.
5. Niemand mag er geweer trekken of ontblooten tegen iemand, of slaan of stooten, op boete van honderd gulden en arbitrale correctie; kwetst men iemand, zoo verliest men de regterhand.
6. Gedurende beurstijd is het verboden vergadering te houden in de kerk of op de nieuwe brug, op straffe van nietigheid van het daar verhandelde.
7. De beurs-knecht zal op het volste van de beurs op twee of drie verschillende plaatsen het uur uitroepen

uitroepen, waarop boden zullen vertrekken naar andere plaatsen, voor welk uitroepen elke koopman zal betalen een stooter.

Deze voorschriften werden echter niet altijd getrouw nageleefd, want vele malen werden zij hernieuwd, en werd er aan herinnerd.

De handhaving der goede orde was aan een beursknecht toevertrouwd, die tot teeken zijner waardigheid een stok met het stadswapen er op voerde. Hij plakte de verkooping en de noodige afroepingen, zorgde voor het sluiten en ontsluiten der beurs, bekeurde hen, die keven of scholden.

Van tijd tot tijd is de beurs herbouwd, totdat zij eindelijk naar den Dam verplaatst is geworden.



§ V.

BESTUUR EN REGELING DER BEURZEN
VAN KOOPHANDEL.



Volgens art. 61, *W. V. K.*, wordt het uur van het aangaan en afloopen der beurs, en alles, wat de goede orde aldaar betreft, door plaatselijke reglementen bepaald, en heeft zij plaats op het gezag van het plaatselijk Bestuur; art. 59 in fine.

Daardoor is dus de quaestie voor ons beslist, of de beurs op plaatselijk of op staatsgezag behoort plaats te hebben, dan wel of alles geregeld moet worden door de kooplieden, d. i. dus door de belang-hebbenden zelven. Maar *in abstracto* blijft die vraag wel degelijk voortduren.

Een der eerste commentatoren 1) van ons Wetboek

1) W. PARKER DE RUYTER ROCHER VAN RENAYS, *Bijdragen tot beschouwing van het Wetb. v. Kooph.*, Amsterdam 1838, bl. 115.

van Koophandel zegt hieromtrent, dat de aard der instelling regeling door het plaatselijk Bestuur medebrenge, omdat beurzen zijn plaatselijke instellingen. Zijne redenering is volkomen juist, als men van het standpunt van onzen Wetgever redeneert, maar het is juist de vraag, of beurzen behooren te zijn plaatselijke inrigtingen. Hij voegt er bij, dat de plaatselijke Regering het best in staat is die orde en inrigtingen daar te stellen, die meest overeenkomen met de algemeene belangen der handelshuizen; iets, wat, volgens hem, de hooge Regering niet zou kunnen doen; quod demonstrandum est. Gaarne geven wij toe, dat het, om eene verderfelijke centralisatie te voorkomen, beter is, dat de hooge Regering zich er buiten houde. Het blijft evenwel de vraag, of de kooplieden niet liever zelven hunne eigene belangen moesten kunnen regelen.

Volgens den Code de Commerce (art. 71) worden de beurzen gehouden op gezag des Konings, die ze natuurlijk allen in één slag kan afschaffen, hetgeen ook zeer bedenkelijk is, want zoo hangt de koophandel geheel af van een oogenblik van willekeur. Dit geven wij toe: dat het dan nog beter is, dat de plaatselijke Besturen die magt hebben, daar die meer bevreesd zullen zijn zulke groote belangen te krenken, en het niet wel denkbaar is, dat alle Besturen in denzelfden geest zullen handelen.

De Duitsche beurzen worden in het algemeen bestuurd door de kooplieden zelven, onder het opzigt der Overheid; zij regelen zich daarbij naar de op dit punt bestaande reglementen. De kosten van onderhoud worden les relen uit de inkomsten, of ook wel uit hoofde-

lijken omslag of contributie, en verder uit giften van privaat-personen en boeten 1).

De Hamburgsche beurs wordt bestuurd 2) door twee leden uit elk der drie „England-Flandrer- und Schonen fahren-Gesellschaften,” met vier uit den Raad gecommiteerde leden, die te zamen de beurs-aangelegenheden regelden; maar men ziet, de handelstand had den grootsten invloed, want hij stond tegenover de Regering als zes tot vier.

Sedert 1665 is die zorg aan eene bijzondere commissie opgedragen *Commerz-deputation* geheeten, bestaande uit zes kooplieden en één Schiffer-alter.

De beurs te Weenen, die op 1 Augustus 1771, op last van MARIA THERESIA, werd gesticht 3), wordt op eene bijzondere wijze bestuurd. De bestuurders heeten Börse-Commissäre, en worden onmiddellijk door de Kaiserliche allgemeyne Hofkammer benoemd 4). Hunne pligt is toe te zien, dat niemand ter beurze kome, die er niet behoort of niet mag komen, zoo als vrouwen, minderjarigen, bekende zwendelaars; dat er geen geraas gemaakt worde, geen gedrang zij, geen wanorde ontsta; kortom dat er niets geschiede, dat hinderlijk is voor de zich daar bevindende personen of strijdt tegen het reglement.

1) Zie PÖHLS, Bd. I, § 143 volg.

2) KLESEKER, *Gesetze u. Verf.*, Th. VI, S. 429 folg.

3) J. SONNLEITHNER, *Lehrbuch des österreich-Handels- und Wechselrechtes*, Wien 1820, § 325 folg.

4) Hofdecreet van 9 Mei 1794.

Ten jare 1816 1) werd bepaald, dat de beurs dagelijks zou geopend zijn van 11—12 ure.

Eene eigenaardige straf is er bedreigd tegen de zulken, die buiten de beurs gehandeld hebben in zaken, welke aldaar te huis behooren. Men legt dus de handelaars aan banden. Zoo het voorwerp van den handel minder dan fl. 1000 bedraagt, is de boete de helft van de waarde van het verhandelde; bedraagt het meer, dan is er fl. 1000 verbeurd; ook hij, die dien handel bij zich aan huis toelaat, wordt op dezelfde wijze gestraft.

De Fransche beurzen worden eveneens door eigene bestuurders beheerscht.

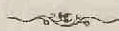
De militaire magt mag daar niet verschijnen, luidens art. 2 der wet van 28 Vendemiaire an IV. „Aucun pouvoir militaire n'exercera des fonctions dans l'intérieur de la Bourse et la police ne sera soumise qu'à la surveillance de la police administrative.”

Bij ons te lande is de politie geregeld bij stedelijke reglementen, die van Amsterdam en Rotterdam voegen wij als bijlagen hier achter onder opmerking, dat te Amsterdam, sedert een daar plaats gehad hebbend schandaal, beursopzigters zijn aangesteld, om de orde te handhaven.

1) Hofkammer-Praesidial-decree van 21 Junij 1816.



BESLUIT.



Ten slotte vermelden wij dat, zoowel hier als elders de beurs zekere regten geeft aan de personen, die er aanwezig zijn. Zoo worden in Duitschland belediging, vechten, handtastelijkheden en andere misdrijven op de beurs zwaarder gestraf dan elders, en mag men daar niet worden gearresteerd, even min als bij ons gegijzeld, gelijk art. 600 n^o. 3, *Wetboek van Burgerlijke Regtsovordering*, uitdrukkelijk bepaalt.

Behalve hetgeen volgens art. 60, *Wetb. v. Kooph.*, op de beurs geschiedt, lette men nog op de bepalingen van art. 569, lid. 4, *W. v. B. Regtsov.* en van art. 793, n^o. 2, *W. v. Kooph.*

Verordening op de groote beurs van koop-
handel, de vlas- en lijnzaad-beurs en de
korenbeurs te Rotterdam, van 16 Maart 1854.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van de groote beurs van Koophandel.

Art. 1.

De groote beurs van koophandel wordt dagelijks, uitgezonderd op Zon- en Feestdagen, in het daartoe bestemde gebouw gehouden. Zij gaat aan ten drie ure, en loopt af ten vier ure na den middag.

Art. 2.

Het begin en het einde van den beurstijd wordt aangekondigd door eene klok, die telkens gedurende vijf minuten geluid wordt.

Art. 3.

Een uur vóór beurstijd worden de hekken geopend, maar bij het ophouden van het eerste klokkengelui gesloten. De beursknecht is nogthans verplicht om voor hen, die daarna verlangen op de beurs te worden toegelaten, den toegang te ontsluiten.

Art. 4.

Tijdens de beurs mag men die steeds verlaten. Een half uur na het tweede klokkengelui is ieder hiertoe verplicht.

Art. 5.

De beursknecht wordt door den raad, die eene aanbeveling van twee personen, door Burgemeester en Wethouders in te dienen, ontvangt, aangesteld, en van de noodige instructie voorzien.

Hij is tevens gaarder van eenige plaatselijke inkomsten. Als zoodanig wordt door hem, vóórdat hij zijne bediening aanvaart, op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, in handen van Burgemeester en Wethouders, de navolgende eed of belofte afgelegd.

„Ik zweer (beloof) dat ik al de pligten aan mijne bediening verbonden, eerlijk en vlijtig zal vervullen.”

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig!” (dit belooft ik.)

Art. 6.

Voor de groote beurs van koophandel bestaat eene Commissie van Orde, zamengesteld uit zes kooplieden, die gewoon zijn de beurs te bezoeken. Deze Commissie wordt door Burgemeester en Wethouders benoemd, uit een dubbeltal door de kamer van koophandel en fabrieken voor te dragen, en door eerstgenoemden van een huishoudelijk reglement voorzien.

Jaarlijks treden twee van de leden dezer Commissie af, die echter altijd op nieuw benoembaar zijn.

Art. 7.

Deze Commissie tracht alle wanorde op de beurs te voorkomen of te doen ophouden; zij doet aan Burge-meester en Wethouders alle zoodanige berigten en voorstellen, als zij in het belang der beurs noodig acht, of van haar te dien einde verzocht worden.

Art. 8.

Gedurende beurstijd mag men op de beurs geen hond brengen, geen tabak rooken, en geene waren kruijen of dragen, op eene boete van drie gulden.

Art. 9.

Op gelijke boete is het verboden, buiten de voorafgaande toestemming der Commissie van orde, gedurende beurstijd, eenige boeken, nieuwstijdingen of iets anders uit te venten, of met luider stemme aankondigingen te doen.

Art. 10.

Zoo veel de ruimte toelaat, worden van wege het Gemeente-Bestuur, onder een der gaanderijen in het beursgebouw, tafels geplaatst ter lengte van 2.95 el en ter breedte van 0.8 el.

Het gebruik dezer tafels kan, op daartoe ingediend verzoek, door Burgemeester en Wethouders aan graan-handelaars, tot uitstalling van monsters, worden toegestaan.

Art. 11.

Niemand mag van eens anders tafel gebruik maken, noch de zijne geheel of gedeeltelijk afstaan of ruilen, dan na bekomen schriftelijke magtiging van Burgemeester en Wethouders.

Bij overtreding hiervan kan het verlcend verlof dadelijk worden ingetrokken.

Art. 12.

Het verlof tot gebruik eener tafel wordt toegestaan voor een jaar, loopende van 1 Januarij tot 31 December.

Het wordt geacht telkens voor het volgende jaar verlengd te zijn, wanneer vóór 1 December Burgemeester en Wethouders of de houder van het verlof zulks niet schriftelijk opgezegd zullen hebben. Ingeval de houder van het verlof tot wanorde of ongeregeldheden aanleiding geeft, kunnen Burgemeester en Wethouders, op voordragt der Commissie van Orde, dit steeds intrekken.

SLOT-ARTIKEL.

Deze verordening treedt in werking op den 1 Julij 1854
Zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland, volgens hun berigt van den 28sten Maart 1854, in afschrift medegedeeld.

En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort,
den 11den April 1854.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,
De Burgemeester,
J. F. Hoffmann.
De Secretaris,
Storm van 'sGravesande.

Extract uit het besluit van den Raad der gemeente Rotterdam van den 3. Febr. 1853.
(Gemeente blad van Rotterdam No. 2 van 1854).

Art. 1.

Van graanhandelaars, aan wie op hun verlangen is toegestaan, om gebruik te maken van tafels, ter uitstalling van monsters, op de groote beurs van koophandel en korenbeurs, wordt geheven eene belasting, als:

Op de groote beurs van koophandel voor eene tafel, lang 2,95 el, breed 0,8 el, dertig gulden.

WIJZIGINGEN.

De Burgemeester en Wethouders van Rotterdam doen te weten, dat door den Raad dier gemeente, in zijne vergadering van 11 Junij 1857, bij resumptie is vastgesteld het navolgende besluit:

De Raad der gemeente Rotterdam, enz.

BESLUIT.

De tweede zinsnede van Art. 1 der hierboven vermelde verordening te wijzigen, zoo als volgt:

Zij gaat aan ten één ure en loopt af ten twee ure na den middag.

Deze bepaling treedt in werking op den 1. September aanstaande, en wordt na een jaar in werking geweest te zijn, herzien.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van den 4den en geresumeerd in die van den 11den Julij 1857.

De Secretaris,
Storm van 's Gravesande.

De Burgemeester,
J. F. Hoffmann.

Zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland, volgens een berigt van den 1sten Julij 1857, No. 23, in afschrift medegedeeld.

En is hiervan afkondiging geschied waar het behoort den 13den Julij 1857.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam.

De Secretaris,
Storm van 's Gravesande.

De Burgemeester,
J. F. Hoffmann.

De Burgemeester en Wethouders van Rotterdam doen te weten, dat door den Raad dier Gemeente, in zijne vergadering van 24 September 1857, is vastgesteld het navolgende besluit:

De Raad der Gemeente Rotterdam, etc.

BESLUIT.

De artikelen 3 en 4 der hierboven gemelde verordening zullen luiden:

Art. 3.

„Bij het ophouden van het eerste klokgelui worden de hekken gesloten. De beursknecht is nogthans verplicht om voor hen, die daarna verlangen op de beurs te worden toegelaten, den toegang te ontsluiten.”

Art. 4.

„Gedurende beurstijd mag men het beursgebouw steeds verlaten. Bij den aanvang van het tweede klokken-gelui worden de hekken geopend.”

De Raad besluit dat deze verordening onmiddellijk zal worden afgekondigd, ingevolge Art. 171 der Wet van 29 Junij 1851 (Staatsbl. No. 58), zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde Staten van de Provincie Zuid-Holland in afschrift medegedeeld.

Er is hiervan, ingevolge het besluit aan het slot van bovengenoemde verordening vermeld, afkondiging geschied, waar het behoort, den 24sten September 1857.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam.

De Secretaris,
J. L. Nierstrasz, L. S.

De Burgemeester,
J. F. Hoffmann.

Verordening op de groote koopmansbeurs te
Amsterdam.

Art. 1.

De koopmansbeurs te Amsterdam wordt gehouden des namiddags van 3 tot 5 ure.

Zij wordt niet gehouden op Zondag, noch op de algemeene erkende christelijke feestdagen.

Art. 2.

Er is een Collegie van Commissarissen voor de beurs te Amsterdam, bestaande uit drie leden.

Commissarissen worden door Burgemeester en Wethouders gehoord, zoo dikwijls het de belangen des handels ten opzichte van de beurs betreft, en doen, dit noodig achtende, deswege voorstellen aan het stedelijk bestuur. Zij worden door Burgemeester en Wethouders benoemd.

Art. 3.

Het is op eene boete van *f* 3. verboden om gedurende beurstijd, hetzij op de trappen der beurs, hetzij op de beurs zelve, met koopwaar voor te staan of die uit te venten.

Art. 4.

Het is op eene boete van *f* 5 verboden om op de beurs of op de trappen der beurs te rooken.

Art. 5.

Al wie ter beurze de orde verstoort of iemand in de uitoefening zijner zaken, op welke wijze ook, belemmert, wordt gestraft met eene boete van *f* 3 tot *f* 10.

Art. 6.

Behoudens hetgeen omtrent de handhaving der publieke orde of het voorkomen, opsporen, of constateren van misdrijven bij algemene wetten of verordeningen is bepaald, wordt de handhaving der orde ter beurze uitgeoefend door hoogstens vier beursopzigters

Onverminderd hunne overige bevoegdheid als beambten der openbare magt, zorgen de beursopzigters bepaaldelijk voor de naleving dezer verordening, en zijn bevoegd tot het constateren harer overtredingen.

Art. 7.

De opzigters worden, na het hooren van de Commissarissen der beurs, aangesteld, geschorst en ontslagen door den Burgemeester.

Art. 8.

Alvorens in functie te treden, leggen de beursopzigters in handen van den Burgemeester den eed (belofte) af, dat zij de hun bij wetten, verordeningen en instructiën opgelegde werkzaamheden, eerlijk, naauwkeurig, zonder aanzien des persoons en naar vermogen, zullen waarnemen.

Art. 9.

De beursopzigters dragen, als zij in functie zijn, een door Burgemeester en Wethouders bepaald onderscheidingsteeken, hetwelk bij kennisgeving wordt openbaar gemaakt.

Zij gedragen zich stiptelijk naar de hun gegeven instructie.

Die instructie wordt hun door den Burgemeester voorgeschreven, na het hooren van de Commissarissen der beurs.

Zijnde deze verordening aan de Gedeputeerde staten van Noord-Holland, volgens hun bericht van den 25sten Julij 1860, in afschrift medegedeeld.

En is hiervan afkondiging geschied, waar het behoort, den 8sten Augustus 1860.

Amsterdam den 8sten Augustus 1860.

Burgemeester en Wethouders voorn.	De Secretaris,
V. Vollenhoven.	C. E. Vaillant.



STELLINGEN.

I.

Venditor ad rem venditam praestandam cogi nequit.

II.

L. ult. D. *Si quadrupes pauperiem*, minime praeceptis
juris Romani adversatur.

III.

De polis van assurance kan door endossement worden
overgedragen.

IV.

De eigenaar kan niet genoodzaakt worden de reparatiën, in art. 843, vermeld, te doen.

V.

De personen, wier huwelijk na voortgezette scheiding van tafel en bed ontbonden is, kunnen niet met elkander hertrouwen.

VI.

De vrouw, die zonder magtiging van haren man verbindtenissen heeft aangegaan, wordt niet verbonden door de daarop gevolgde goedkeuring.

VII.

De *cautio judicatum solvi* kan door een' vreemdeling van een' vreemdeling gevorderd worden.

VIII.

De doodstraf moet niet in het openbaar; maar binn en de gevangenis, voltrokken worden.

IX.

De cenzame opsluiting is boven andere straffen te verkiezen.

X.

Het gebruik van kaperschepen is af te keuren.

XI.

Het gemis van feestdagen leidt, even als het te groot aantal van dezelve, tot achteruitgang van een volk.

XII.

Bescherming van het fabriekwezen werkt eerder nadeelig dan voordeelig.



8